

KONINKRIJK BELGIË

ADVIES 45.787/3
VAN 27 JANUARI 2009

VAN DE AFDELING WETGEVING
VAN DE RAAD VAN STATE

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, derde kamer, op 5 januari 2009 door de Minister van Volksgezondheid verzocht haar, binnen een termijn van dertig dagen, van advies te dienen over een ontwerp van koninklijk besluit "tot wijziging van het koninklijk besluit van 27 april 2007 houdende erkenningsvoorwaarden voor inrichtingen voor dieren en de voorwaarden inzake de verhandeling van dieren", heeft het volgende advies gegeven:

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

* *

STREKKING EN RECHTSGROND VAN HET ONTWERP

2. Luidens artikel 5 van de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren, is voor de uitbating van hondenkwekerijen, kattenkwekerijen, dierenasielen, dierenpensions, handelszaken voor dieren, markten en dierentuinen een erkenning vereist van de minister, bevoegd voor het dierenwelzijn, of van de overheden die de Koning aanwijst. De Koning stelt, afhankelijk van de aard van de inrichting, van de gehouden diersoorten en van het aantal gehouden dieren, de erkenningsvoorwaarden vast, met betrekking tot de aanleg en de uitrusting van de inrichtingen, de hygiëne, de veiligheid en de identificatie der dieren en de diergeneeskundige controle en begeleiding. De Koning kan bekwaamheidsvoorwaarden opleggen voor personen die dieren houden en verzorgen in deze inrichtingen. De kosten voortvloeiend uit de erkenning zijn, dierenasielen uitgezonderd, ten laste van de verzoekers. De Koning stelt de bedragen van deze kosten (lees: van de retributie) vast.

Bij artikel 10 van dezelfde wet wordt de Koning gemachtigd om voorwaarden op te leggen aan de verhandeling van dieren met het doel hen te beschermen en hun welzijn te verzekeren. Deze voorwaarden mogen slechts betrekking hebben op de leeftijd van de te koop aangeboden dieren, de identificatie, de informatie en de waarborgen aan de koper en de getuigschriften in verband hiermee, de preventieve behandeling tegen ziekten, de verpakking, de aanbieding en de tentoonstelling voor de verhandeling.

.../...

Aan die bepalingen wordt in hoofdzaak uitvoering gegeven bij het koninklijk besluit van 27 april 2007 houdende erkenningsvoorwaarden voor inrichtingen voor dieren en de voorwaarden inzake de verhandeling van dieren.

Het om advies voorgelegde ontwerp strekt ertoe een aantal wijzigingen van uiteenlopende aard aan te brengen in het koninklijk besluit van 27 april 2007. Een deel van die wijzigingen houdt verband met de wijzigingen aangebracht bij de wijzigende wet van 11 mei 2007 ⁽¹⁾, waarbij onder meer de definitie van honden- en kattenkwekerij werd aangepast en waarbij, om impulsaankopen tegen te gaan en de socialisatie van honden en katten te bevorderen, een verbod werd ingesteld om in de winkelruimte of in de aanhorigheden van de handelszaken voor de verhandeling van dieren, katten of honden te houden of ten toon te stellen ⁽²⁾.

3.1. De rechtsgrond voor het merendeel van de ontworpen bepalingen wordt in beginsel geboden door de artikelen 5, §§ 1 tot 3, 9, 10, 11*bis*, 34, § 2, en 44 van de wet van 14 augustus 1986, al dan niet gelezen in samenhang met artikel 108 van de Grondwet.

3.2. Sommige bepalingen van het ontwerp behoeven evenwel een nader onderzoek.

3.2.1. Luidens het ontworpen artikel 19/2 van het voornoemde koninklijk besluit van 27 april 2007 (artikel 17 van het ontwerp) mag een kweker alleen honden of katten afkomstig uit andere kwekerijen dan de zijne verhandelen wanneer hij per jaar minstens tien nesten afkomstig uit zijn eigen kwekerij verhandelt.

⁽¹⁾ Wet van 11 mei 2007 tot wijziging [van] de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren. Tegen verschillende bepalingen van die wet zijn beroepen tot vernietiging wegens schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, respectievelijk de artikelen 10, 11 en 16 van de Grondwet hangende bij het Grondwettelijk Hof (beroepen gekend onder de rolrs. 4448 en 4449).

⁽²⁾ De wet bepaalt ook nog dat deze handelszaken wel kunnen optreden als tussenpersoon bij het verhandelen van katten en honden en dat de eigenaar of de uitbater van een handelszaak voor dieren tevens een hondenkwekerij of een kattenkwekerij kan uitbaten, mits te voldoen aan de vereiste voorwaarden (artikel 12, vierde en vijfde lid, van de wet van 14 augustus 1986).

Gevraagd naar de rechtsgrond voor deze ontworpen bepaling, heeft de gemachtigde het volgende geantwoord:

"-Hoewel voor dit artikel geen eenduidige wettelijke basis kan aangetoond worden, is deze bepaling wel noodzakelijk om de geest van art. 12, 3^e lid van de Dierenwelzijnswet te bewaren.

Art. 12, 3^e lid, werd ingevoegd met de wet van 11 mei 2007 en bepaalt dat honden en katten niet gehouden en tentoongesteld mogen worden in handelszaken voor dieren. De bedoeling van de wetgever was hierbij dat honden en katten enkel nog verkocht zouden worden in kwekerijen, zodat de dieren minder van omgeving zouden moeten veranderen (en op die manier minder stress zouden moeten ondergaan) en de koper een kans zou hebben om te zien in welke omgeving zijn toekomstige huisdier is gekweekt en opgegroeid en om eventueel de ouderdieren te zien.

Dezelfde wet van 11 mei 2007 heeft echter tevens de definities van een honden- en een kattenkwekerij, opgenomen in art. 3 van de Dierenwelzijnswet, gewijzigd. De bedoeling hiervan was om kwekerijen toe te laten om, naast hun eigen kweekproducten, ook pups en kittens afkomstig van andere kwekerijen te verhandelen. De huidige formulering van de definities houdt echter in dat iemand die twee fokteven of -katten houdt ook honderden pups of kittens van andere bronnen kan verhandelen en dit zelfs zonder zelf één nest te kweken en dit onder de noemer van «kwekerij». De definitie spreekt immers van «teven/kattinnen gehouden voor de kweek». Het is echter evident dat dit niet de bedoeling is geweest van de wetgever daar een dergelijke werkwijze een ontwijken van het verbod opgelegd bij art. 12, 3e lid, van de Dierenwelzijnswet inhoudt. Om deze reden is art. 17 van het ontwerp noodzakelijk voor een correcte toepassing van art. 12 van de wet.

-De eigenlijke beperking van de handel zit ingebouwd in artikel 12 van de Dierenwelzijnswet dat een verbod oplegt op het houden en tentoonstellen van honden en katten in handelszaken en hun aanhorigheden en dit met de bedoeling om de verkoop van deze dieren zoveel mogelijk via kwekerijen te laten gebeuren. Zoals hiervoor uitgelegd, heeft artikel 17 van het ontwerp als doel om de geest van de wet te bewaren door omzeilen van het verbod onmogelijk te maken."

Zoals door de gemachtigde zelf wordt opgemerkt, is er voor het ontworpen artikel 19/2 geen uitdrukkelijke rechtsgrond aanwezig.

De vraag kan echter worden gesteld, of een dierenzaak die slechts in zeer beperkte mate eigen nesten kweekt, en in hoofdzaak nesten van andere kwekerijen verkoopt, nog wel als een kwekerij kan worden beschouwd, en, zo ja, of dit dan niet strijdt met de algemene economie van de wet van 14 augustus 1986. In de definitie van het begrip "hondenkwekerij", vermeld in artikel 3, 1, van die wet wordt immers een hondenkwekerij omschreven als een "instelling waarin teven voor de kweek worden

.../...

gehouden en honden worden verhandeld uit eigen nesten of nesten van andere kwekerijen, die voldoen aan de bepalingen van de wet" ⁽³⁾, wat betekent dat er in de eerste plaats in de kwekerij zelf effectief gekweekt wordt en honden uit eigen nesten worden verhandeld.

Men zou dus kunnen aannemen dat, gelet op de doelstelling van de wetgever, voor het ontworpen artikel 19/2 van het voornoemde koninklijk besluit van 27 april 2007 rechtsgrond kan worden gevonden in artikel 108 van de Grondwet, waaraan de Koning zijn algemene uitvoeringsbevoegdheid ontleent, gelezen in samenhang met artikel 3, 1 en 2, van de wet van 14 augustus 1986. Nochtans wenst de Raad van State erop te wijzen dat, met het oog op de rechtszekerheid en om betwistingen te vermijden, het aangewezen is dat de wetgever in een uitdrukkelijke rechtsgrond zou voorzien.

3.2.2. In het ontworpen artikel 1bis, 1//1 tot 1//4, van het koninklijk besluit van 27 april 2007 wordt een onderscheid gemaakt tussen de hobbykweker, de professionele kweker, de kweker-handelaar en de occasionele kweker ⁽⁴⁾.

Uit het ontworpen artikel 6, § 1, tweede lid, 1/, het opschrift van hoofdstuk III, afdeling 4, onderafdeling 1, en de ontworpen artikelen 19/1 en 34/1 ⁽⁵⁾ (artikelen 7, 13, 15 en 30) blijkt dat de erkenningsvoorwaarden niet gelden voor de occasionele kweker, en uit het ontworpen artikel 19/5, 1/ en 2/ (artikel 20), volgt dat de occasionele kweker als een andere categorie wordt beschouwd dan de erkende kwekerijen, en dat de occasionele kweker niet moet worden erkend. De gemachtigde heeft dat laatste trouwens bevestigd, en dat nu geen erkenningsvoorwaarden voor occasionele kwekers worden opgenomen in het te wijzigen besluit.

Sinds de wijziging van de definities van hondenkwekerij (artikel 3, 1, van de wet van 14 augustus 1986) en kattenkwekerij (artikel 3, 2, van de wet van 14 augustus

⁽³⁾ Artikel 3, 2, van de hoger voornoemde wet van 14 augustus 1986 bevat een gelijkkluidende bepaling voor kattenkwekerijen.

⁽⁴⁾ In het ontworpen artikel 1bis, 1//4, van het hoger voornoemde koninklijk besluit van 27 april 2007 wordt het begrip "occasionele kweker" omschreven als "hij die minder dan drie nesten per jaar kweekt".

⁽⁵⁾ Volgens de gemachtigde wordt de ontworpen bepaling verkeerdelijk ingevoegd in hoofdstuk V (overgangsbepalingen). Die bepaling zou veeleer als een artikel 36/1 moeten worden ingevoegd in hoofdstuk VI.

1986) bij de wet van 11 mei 2007, zijn het niet langer "instellingen waarin teven of kattinnen voor de kweek worden gehouden waar jaarlijks ten minste drie nesten geboren worden" die door de wet als kwekerij worden beschouwd, en waarvan de uitbating krachtens artikel 5 van de wet enkel is toegestaan mits erkenning, doch "instellingen waarin teven of kattinnen voor de kweek worden gehouden en honden of katten uit eigen nesten of nesten van andere kwekerijen worden verhandeld". Uit de wetswijziging bij de wet van 11 mei 2007 volgt dat in principe een kwekerij, zelfs vanaf één nest per jaar, erkend dient te zijn.

De vraag rijst dan ook of het (thans) uitsluiten van de occasionele kweker van de voorwaarde tot erkenning wel verenigbaar is met de wet van 14 augustus 1986.

Hierop gewezen, heeft de gemachtigde het volgende geantwoord:

"Overeenkomstig art. 5, § 1, van de Dierenwelzijnswet, in samenlezing met de definities van een honden- en een kattenkwekerij in art. 3 van de wet, moet iedereen die een of meerdere teven of kattinnen houdt voor de kweek erkend worden. Diegene die slechts één vrouwelijk dier heeft (en bijgevolg maximaal twee nesten per jaar kweekt, de «occasionele kweker» zoals gedefinieerd in het ontwerpbesluit) kan echter niet vergeleken worden met de kweker die meerdere vrouwelijke fokdieren houdt en meer dan twee nesten per jaar kweekt. Dit is immers het verschil tussen een accidentele activiteit en een activiteit die winstgevend kan zijn. Om deze reden werd ervoor geopteerd om geen erkenningsvoorwaarden voor occasionele kwekers op te nemen in het ontwerpbesluit. Dit betekent niet dat in de toekomst geen aparte erkenningsvoorwaarden voor occasionele kwekers zullen vastgelegd worden.

Het is correct dat art. 20 geïnterpreteerd zou kunnen worden als zouden occasionele kwekers ook in de toekomst niet erkend moeten worden, wat in tegenspraak zou zijn met art. 5, § 1, van de Dierenwelzijnswet. In navolging van de definities in de wet zouden de punten 1/ en 2/ van het ontworpen artikel 19/5 dan misschien ook beter herschreven worden als «Een kweker-handelaar verhandelt enkel honden of katten: 1/ afkomstig uit kwekerijen die voldoen aan de bepalingen van de wet en haar uitvoeringsbesluiten»."

Voor het antwoord op de hoger vermelde vraag, is de interpretatie van de zinsneden, respectievelijk in artikel 3, 1, van de wet van 14 augustus 1986 "instelling waarin teven voor de kweek worden gehouden", en in artikel 3, 2, van dezelfde wet "instelling waarin kattinnen voor de kweek worden gehouden", van belang.

In de parlementaire voorbereiding van de wijzigende wet van 11 mei 2007 werd dienaangaande het volgende verklaard:

.../...

1. "Die bepaling wijzigt de definitie van de begrippen «hondenkwekerij» en «kattenkwekerij» zoals ze voorkomen in artikel 3 van de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren. Die wijziging onderstelt dat elke kwekerij een erkende kwekerij moet zijn en belet aldus dat zich een zwarte markt ontwikkelt" ⁽⁶⁾;
2. "Artikel 2 voert een nieuwe definitie in voor het begrip hondenkwekerij en kattenkwekerij, volgens welke iedere houder van teven en kattinnen voor de kweek met handelsdoeleinden een erkenning moet bezitten" ⁽⁷⁾, en,
3. (antwoord van de minister op vragen) "Momenteel is het zo dat men erkend moet zijn vanaf drie nesten per jaar. Door het ontwerp wordt dit verplicht vanaf één enkel nest per jaar, indien het nest er komt vanuit een commercieel oogpunt. Hij wijst er op dat de tekst ook voor amateur-kwekers gevolgen heeft. De in de Kamer aangebrachte amendering brengt een belangrijke administratieve verplichting met zich mee voor deze personen, die tot op vandaag aan geen enkele controle onderworpen zijn. Ook oneerlijke concurrentie wordt erdoor tegengegaan. Omwille van de grotere administratieve last werd voorzien in een overgangperiode" ⁽⁸⁾.

Uit die parlementaire voorbereiding van de wijzigende wet van 11 mei 2007 zou kunnen worden afgeleid, dat men als kweker in de zin van de wet wordt beschouwd, van zodra men één teef of één kattin houdt voor de kweek. De persoon die daarentegen occasioneel over een nest beschikt, zou daarentegen niet als een kweker worden aangemerkt. Dat dit echter in de praktijk niet altijd mogelijk aantoonbaar is, en tot talloze betwistingen aanleiding kan geven indien ook de occasionele kweker over een erkenning dient te beschikken, spreekt voor zich.

Hoewel de Raad van State hiervoor begrip kan opbrengen, kan toch niet worden voorbijgegaan aan de vaststelling dat volgens de wet van 14 augustus 1986 ook voor occasionele kwekers erkenningsvoorwaarden moeten worden bepaald ⁽⁹⁾. De conclusie is dan ook dat op dit punt de ontworpen regeling de nodige rechtsgrond ontbeert.

⁽⁶⁾ *Parl. St.*, Kamer, 2006-07, nr. 2771/9, p. 84.

⁽⁷⁾ *Parl. St.*, Senaat, 2006-07, nr. 1147/9, p. 3.

⁽⁸⁾ *Ibid.*, p. 6.

⁽⁹⁾ Deze erkenningsvoorwaarden kunnen wel minder streng zijn dan de erkenningsvoorwaarden voor andere kwekers voor zover daarvoor, in het licht van het grondwettelijk beginsel van de gelijkheid en de niet-discriminatie, een afdoende verantwoording bestaat.

VOORAFGAANDE VORMVEREISTEN

4. Luidens artikel 44, tweede lid, van de wet van 14 augustus 1986 dienen de maatregelen ter uitvoering van de wet, die niet uitsluitend betrekking hebben op de bescherming en het welzijn der dieren, gezamenlijk te worden voorgedragen en uitgevoerd door de minister, bevoegd voor het dierenwelzijn, en door de ter zake bevoegde minister.

Het besluit dat thans in ontwerpvorm voorligt, wordt mede voorgedragen en ondertekend door de Minister van KMO en Zelfstandigen.

In casu dient ook rekening te worden gehouden met artikel 124, derde lid, van de wet van 14 juli 1991 betreffende de handelspraktijken en de voorlichting en bescherming van de consument, krachtens hetwelk in de aanhef van het betrokken besluit moet worden verwezen naar de instemming van de ministers die de economische zaken en de middenstand onder hun bevoegdheden hebben wanneer, op het gebied van de hoofdstukken II tot VI van die wet, maatregelen die moeten worden genomen op initiatief van andere ministers dan de voormelde, betrekking hebben op producten of diensten waarvoor een regeling kan worden getroffen ter uitvoering van de genoemde wet van 14 juli 1991.

Het vereiste van instemming van de minister die bevoegd is voor economische zaken lijkt thans te moeten worden gelezen als een vereiste tot het verkrijgen van instemming van de ministers die het ondernemen en de consumentenzaken onder hun bevoegdheden hebben, nu de aangelegenheid van de economische zaken thans is opgesplitst in verschillende deelaangelegenheden, waaronder de consumentenzaken, en in artikel 15 van het koninklijk besluit van 14 januari 2009 tot vaststelling van bepaalde ministeriële bevoegdheden onder meer wordt bepaald dat de Minister van Klimaat en Energie bevoegd is voor "consumentenzaken, met dien verstande dat een protocol wordt afgesloten tussen de Minister van K.M.O's, voor wat de bevoegdheden betreft bedoeld in die hoedanigheid door de wet, de Minister van Klimaat en Energie en de Minister voor Ondernemen met betrekking tot de bevoegdheid inzake Consumentenzaken".

Het ontwerp bevat ontegensprekelijk bepalingen ter bescherming van de koper van de dieren die aangelegenheden betreffen als bedoeld in artikel 124, derde lid, van de wet van 14 juli 1991.

De stellers van het ontwerp zullen dan ook dienen te onderzoeken of, naast de mede voordracht door de Minister van KMO en Zelfstandigen, niet ook de instemming van de Minister van Klimaat en Energie en/of de Minister voor Ondernemen is vereist ⁽¹⁰⁾. Zo dit nodig is, zal aan dit vereiste alsnog dienen te worden voldaan. Indien ten gevolge ervan het ontwerp nog wijzigingen zou ondergaan, dienen die wijzigingen nog te worden voorgelegd aan de Raad van State, afdeling wetgeving.

ALGEMENE OPMERKING

5. Het koninklijk besluit van 27 april 2007, zoals het wordt gewijzigd bij het voorliggende ontwerp, heeft betrekking op diensten die vallen binnen het toepassingsgebied van richtlijn 2006/123/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 betreffende diensten op de interne markt (hierna: de dienstenrichtlijn).

De dienstenrichtlijn is in werking getreden op 28 december 2006, en dient te worden omgezet in intern recht voor 28 december 2009 (artikelen 44, lid 1, en 45 van de dienstenrichtlijn). In tussentijd moeten de lidstaten zich, overeenkomstig de rechtspraak van het Hof van Justitie, op grond van de artikelen 10, tweede lid, en 249, derde lid, van het EG-Verdrag, en van de richtlijn zelf, ervan onthouden bepalingen aan te nemen die van aard zijn om het resultaat voorgeschreven door de richtlijn in het gedrang te brengen ⁽¹¹⁾.

⁽¹⁰⁾ Uit het aan de Raad van State bezorgde dossier blijkt alvast niet dat de Minister voor Ondernemen en Vereenvoudigen en de Minister van Klimaat en Energie hun instemming hebben betuigd met het ontworpen besluit.

⁽¹¹⁾ Volgens een vaste rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen (zie onder meer het arrest van het Hof van 18 december 1997, *Inter-Environnement Wallonie vs. Waals Gewest*, zaak nr. C-129/96, *Jurispr.* 1997, I, blz. 7411 e.v.), dienen de lidstaten zich, gedurende de termijn van omzetting bepaald bij een richtlijn met het oog op de tenuitvoerlegging ervan, te onthouden van maatregelen die de verwezenlijking van het door deze richtlijn voorgeschreven resultaat ernstig in gevaar zouden brengen, ook al is de termijn van omzetting van die richtlijn nog niet verstreken en ook al zijn de lidstaten tot wie ze gericht is niet verplicht de gepaste maatregelen te treffen vóór het verstrijken van die termijn van omzetting (advies 39.717/AV van 21 februari 2006 over het ontwerp dat heeft geleid tot de wet van 15 september 2006 tot hervorming van de Raad van State en tot oprichting van een Raad voor Vreemdelingenbetwistingen, *Parl. St.*, Kamer, 10 mei 2006, nr. 2479).

5.1. De vereiste van erkenning als voorwaarde voor de uitbating van een inrichting, voorgeschreven bij artikel 5, § 1, van de wet van 14 augustus 1986, moet worden beschouwd als een vergunningstelsel in de zin van de dienstenrichtlijn (zie de definitie in artikel 4, 6), van de richtlijn). Het principe van het vergunningstelsel kan thans niet meer worden getoetst (aan artikel 9 van de richtlijn), aangezien het op het niveau van de wet is ingesteld. De vergunningseisen en de procedure voor het bekomen van de vergunning, voor zover die worden gewijzigd bij het ontwerp, kunnen wel worden getoetst aan de artikelen 10 tot 15 van de richtlijn.

5.1.1. Wat de duur van de vergunning betreft (artikel 11 van de dienstenrichtlijn), herneemt het ontwerp de regel dat de erkenning geldig is voor een periode van (maximaal) tien jaar. Er wordt aan toegevoegd dat een nieuwe erkenning wordt toegekend wanneer de inrichting nog steeds voldoet aan de voorwaarden van de wet en haar uitvoeringsbesluiten, voor de uiterste geldigheidsdatum van de vorige erkenning (ontworpen artikel 2, § 6, derde lid, van het koninklijk besluit van 27 april 2007).

Hierover om nadere toelichting gevraagd, heeft de gemachtigde het volgende geantwoord:

"-art. 11: Overeenkomstig art. 3, f), is de erkenning geldig voor een periode van maximaal tien jaar. Een nieuwe erkenning wordt echter afgeleverd voor het verstrijken van de geldigheidstermijn van de vorige erkenning, op voorwaarde dat de inrichting nog steeds voldoet aan de erkenningsvoorwaarden. Dit houdt in dat de uitbater van de inrichting voor het verlengen van zijn erkenning geen nieuwe aanvraag moet indienen en niet opnieuw een retributie moet betalen, maar dat overeenkomstig art. 5, § 3, wel een controle wordt verricht vooraleer een nieuwe erkenning wordt afgeleverd. Dit is in overeenstemming met de Dienstenrichtlijn."

Gelet op die toelichting, en om ervan blijk te geven dat het ontwerp in overeenstemming is met artikel 11, lid 1, a) van de dienstenrichtlijn, verdient het aanbeveling om in het ontworpen artikel 2, § 6, derde lid, van het koninklijk besluit van 27 april 2007 te bepalen dat voor het verlengen van een erkenning, geen nieuwe aanvraag moet worden ingediend en niet opnieuw een retributie moet worden betaald.

5.1.2. Wat de overeenstemming van de vergunningsprocedure met het bepaalde in artikel 13 van de dienstenrichtlijn betreft, heeft de gemachtigde het volgende verklaard:

"Het voorliggende ontwerp, in combinatie met het basisbesluit en de wet op de openbaarheid van bestuur, voldoet aan alle voorwaarden voorzien in art. 13 van de RL:

- De te volgen procedure wordt gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad en is gemakkelijk toegankelijk. Door het afschaffen van het verplichte advies van de gemeente (art. 3, a), van het ontwerp) wordt de procedure vereenvoudigd en ingekort.
- De termijn waarbinnen de Minister een beslissing moet nemen over de erkenning (en bijgevolg deze beslissing moet meedelen) is bepaald in art. 3, f) van het ontwerp. Deze bepaling legt ook vast dat bij uitblijven van de beslissing deze wordt geacht gunstig te zijn.
- De ontvangstbevestiging van de aanvraag is geregeld in art. 3, d), van het ontwerp."

Om volledig in overeenstemming te zijn met artikel 13, lid 5, van de dienstenrichtlijn, dient in het ontworpen artikel 2, § 5, van het koninklijk besluit van 27 april 2007 te worden bepaald dat de elementen vermeld in artikel 13, lid 5, a) en c), van de dienstenrichtlijn in de ontvangstmelding moeten worden vermeld ⁽¹²⁾. Ook bepalingen ter voldoening aan artikel 13, leden 6 en 7 van de dienstenrichtlijn dienen in het ontwerp te worden opgenomen.

5.2. Hoofdstuk IV, afdeling 2, van de dienstenrichtlijn bevat bepalingen in verband met de rechten van de afnemers van diensten ⁽¹³⁾.

Dienaangaande heeft de gemachtigde, wat het voorliggende ontwerp betreft, de volgende toelichting gegeven:

"Hoofdstuk IV, Afdeling 2: Rechten van de afnemers van diensten

Het voorliggende ontwerp heeft niet de intentie deze bepalingen van de Dienstenrichtlijn om te zetten in Belgisch recht. Daar het hierbij gaat om consumentenbescherming lijkt het eerder voor de hand te liggen dat deze bepalingen door de diensten bevoegd voor deze materie zouden omgezet worden in een algemene reglementering.

⁽¹²⁾ Wat het bepaalde in artikel 13, lid 5, b), van de dienstenrichtlijn betreft, dit wordt geregeld in artikel 2 van de wet van 11 april 1994 betreffende de openbaarheid van bestuur en artikel 19, tweede lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973 een regeling terzake.

⁽¹³⁾ Meer bepaald in verband met verboden beperkingen, het discriminatieverbod en de bijstand aan afnemers (artikelen 19 tot 21 van de dienstenrichtlijn).

Het ontwerp bevat in elk geval geen bepalingen die in strijd zijn met deze afdeling van de RL."

6. Luidens het ontworpen artikel 19/5, 3/, van het koninklijk besluit van 27 april 2007 (artikel 20) mogen honden of katten afkomstig uit het buitenland enkel worden verhandeld door een kweker-handelaar voor zover de minister heeft vastgesteld dat het land van oorsprong ten minste de voorwaarden, bepaald in bijlage III bij het te wijzigen besluit (zoals vervangen door bijlage III bij het ontwerp), in eigen wetgeving oplegt aan zijn honden- of kattenfokkers (de voorwaarden hebben betrekking op de minimumoppervlakte van de verblijven en de kraamhokken en op de verzorging van de dieren) of uit een officiële verklaring van de bevoegde autoriteit van het land van oorsprong blijkt dat het bedrijf van oorsprong ten minste voldoet aan die voorwaarden.

Een dergelijke bepaling moet worden beschouwd als een bepaling die een belemmering kan vormen voor de handel tussen de EG-lidstaten, als bedoeld in artikel 28 van het EG-Verdrag. Eventueel kan zij gerechtvaardigd zijn op grond van artikel 30 van het EG-Verdrag.

Hierop gewezen, heeft de gemachtigde het volgende geantwoord:

"Voor wat betreft de vraag of de voorwaarden voor het verhandelen van honden en katten afkomstig uit andere lidstaten verenigbaar zijn met art. 28 van het EG-verdrag, kan bevestigd worden dat dierenwelzijn door het Europees Hof van Justitie beschouwd wordt als een legitiem doel van algemeen belang en dat dit overeenkomstig art. 30 EG-verdrag bijgevolg een geldige reden is om het vrij verkeer van goederen te beperken, voor zover hetzelfde resultaat niet op een minder beperkende manier verkregen kan worden. Hiervoor kan o.a. verwezen worden naar arrest C-219/07 van 19 juni 2008 van het Europees Hof, vnl. punten 27 en 28 en het oordeel van het Hof onderaan (zie bijlage).

In voorliggend geval kan een zelfde garantie dat de betrokken dieren zijn gekweekt en opgegroeid in omstandigheden die overeenstemmen met de minimale voorwaarden opgenomen in de ontworpen bijlage III niet op een minder beperkende manier verkregen worden. Inderdaad, de enige manier om hierover zekerheid te krijgen is ofwel een nationale reglementering die ten minste deze voorwaarden omvat, ofwel een officiële verklaring van de bevoegde autoriteiten van het land van oorsprong dat het bedrijf van oorsprong aan deze voorwaarden voldoet."

Gelet op die toelichting lijkt, wat het ontworpen artikel 19/5, 3/, betreft, een beroep op artikel 30 van het EG-Verdrag te kunnen worden verantwoord. Het

.../...

eindoordeel hierover komt uiteindelijk het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen toe.

7. Het ontwerp voorziet in de delegatie van een aantal verordenende bevoegdheden aan de minister tot wiens bevoegdheid de dierenbescherming behoort. De minister wordt onder meer gemachtigd om bijkomende maatregelen te nemen in verband met de veterinaire controle (ontworpen artikel 6, § 2/1), om de nadere regels vast te stellen voor wat betreft de bijzondere uitbatingsvoorwaarden voor de inrichtingen bedoeld in hoofdstuk III, afdeling 4 (ontworpen artikel 26/1), en om binnen de perken van zijn bevoegdheden, de bijlagen te wijzigen (ontworpen artikel 36/1).

7.1. Wat de ontworpen artikelen 6, § 2/1, en 26/1 betreft, dient te worden opgemerkt dat deze delegaties geenszins de essentie van de ontworpen regeling mogen betreffen, en dan ook dienen te worden gepreciseerd.

7.2. Wat het ontworpen artikel 36/1 betreft, moet worden vastgesteld dat deze delegatie te ruim is, nu zij ook betrekking kan hebben op het bepalen van erkenningsnormen. Zij moet dan ook worden gepreciseerd.

Bovendien wordt de genoemde minister bij het ontworpen artikel 36/1 gemachtigd om bepaalde aangelegenheden alleen te regelen, niettegenstaande deze betrekking kunnen hebben op een materie die mede tot de bevoegdheid van de Minister van KMO en Zelfstandigen en eventueel ook de bevoegdheid van de Minister van Economische Zaken behoort ⁽¹⁴⁾. In de ontworpen bepaling moet dan ook worden aangeduid welke bijlagen door de minister bevoegd voor het dierenwelzijn alleen, en welke slechts met de andere voormelde ministers samen kunnen worden gewijzigd.

⁽¹⁴⁾ Zie bijvoorbeeld bijlage XI.

BIJZONDERE OPMERKINGEN

Aanhef

8. Het tweede lid van de aanhef dient te worden aangepast gelet op hetgeen werd opgemerkt omtrent de rechtsgrond voor het ontworpen besluit (opmerking 3).

Artikel 3

9. Luidens het ontworpen artikel 2, § 3, van het koninklijk besluit van 27 april 2007 (artikel 3, c)) moet onder meer "voor elke belangrijke wijziging van de infrastructuur", een nieuwe erkenningsaanvraag worden ingediend.

Zulk een bepaling, die het aan de rechtsonderhorige zelf overlaat om te oordelen of een nieuwe erkenningsaanvraag al dan niet moet worden ingediend, strijdt met de rechtszekerheid.

Hierop gewezen, heeft de gemachtigde het volgende geantwoord:

"De bepaling «voor elke belangrijke wijziging van de infrastructuur» laat inderdaad veel ruimte voor interpretatie en creëert bijgevolg rechtsonzekerheid. In wezen gaat het hierbij om elke uitbreiding van de inrichting (constructie van een nieuw gebouw, ingebruikname van bijkomende lokalen, ...). Dit zou dan ook als dusdanig verduidelijkt kunnen worden."

Gelet op die toelichting, dient te worden gepreciseerd in welke omstandigheden een nieuwe erkenningsaanvraag moet worden ingediend.

10. Het huidige artikel 2, § 9, van het koninklijk besluit van 27 april 2007 luidt:

"§ 9. De verantwoordelijke en de beheerder vergemakkelijken de controle op het naleven van de voorwaarden gesteld door de wet en haar uitvoeringsbesluiten zelfs als deze controle onaangekondigd plaatsvindt tijdens de openingsuren. Dit geldt ook voor de lokalen die tot woning dienen indien deze in de erkenningsaanvraag werden vermeld."

Artikel 3, h), van het ontwerp strekt ertoe in deze paragraaf 9 de woorden "tijdens de openingsuren" te schrappen.

Gevraagd hoe die gewijzigde bepaling zich verhoudt tot het bepaalde in artikel 34, § 2, tweede lid, van de wet van 14 augustus 1986 betreffende de toegang tot lokalen ⁽¹⁵⁾, heeft de gemachtigde geantwoord:

"Deze bepaling doet geen afbreuk aan art. 34, § 2, van de Dierenwelzijnswet. Eventueel zou dit verduidelijkt kunnen worden door in art. 2, § 9, van het basisbesluit te voorzien : «Onverminderd artikel 34, § 2, van de wet vergemakkelijken de verantwoordelijke en de beheerder ...»."

Met dat voorstel kan worden ingestemd.

Artikel 28

11. In het huidige artikel 30, § 1, van het koninklijk besluit van 27 april 2007 dat bij artikel 28 wordt vervangen, wordt bepaald dat niet alleen de kwekerij, maar ook de handelszaak een waarborg moet geven bij de verkoop van een hond of een kat.

Gevraagd of het doelbewust is dat in paragraaf 1 van het ontworpen artikel 30 geen gewag meer wordt gemaakt van de term "handelszaak", heeft de gemachtigde geantwoord:

"§ 1 van het ontworpen artikel 30: Daar enkel het houden en tentoonstellen van honden en katten in handelszaken verboden is, maar niet het verhandelen van deze dieren, is het inderdaad niet logisch dat een handelaar geen garantie zou moeten geven bij de verkoop van een hond of kat. Het is dan ook aangewezen om de eerste zin aan te passen («De verantwoordelijke van de kwekerij of handelszaak ...»).

⁽¹⁵⁾ Artikel 34, § 2, tweede lid, van de voornoemde wet van 14 augustus 1986 luidt: "In uitoefening van hun opdracht mogen ze alle vervoersmiddelen, gronden, bedrijven of lokalen waar levende dieren gehouden of gebruikt worden, betreden. Het bezoek van lokalen die tot woning dienen is slechts toegestaan van 5 uur 's morgens tot 9 uur 's avonds en met verlof van de rechter in de politierechtbank. Dit verlof is eveneens vereist voor het bezoek, buiten die uren, van lokalen die niet voor het publiek toegankelijk zijn".

Bij het ontwerpen van deze bepaling werd enkel rekening gehouden met de rol van handelaar als tussenpersoon waarbij kwekers in de handelszaak advertenties kunnen plaatsen voor de verkoop van hun kittens of pups en waarbij de handelaar ev. een commissie krijgt per geplaatste advertentie of per verkocht dier. In dit geval gebeurt de eigenlijke transactie tussen kweker en koper en is het logisch dat niet de handelaar, maar wel de kweker een garantie moet geven. De mogelijkheid dat ook de handelaar zelf nog steeds honden en katten kan verkopen werd hierbij over het hoofd gezien. In dit laatste geval is het inderdaad logisch dat de handelaar een garantie geeft aan de koper."

Gelet op die toelichting dient het ontworpen artikel 30 te worden aangepast.

Artikel 37

12. Luidens artikel 37 heeft het besluit dat thans in ontwerpvorm voorligt, "uitwerking met ingang van 1 januari 2009, met uitzondering van artikel 4, artikel 7, artikel 8, d), artikel 19, artikel 20 en artikel 34 die in werking treden op de eerste dag van de zesde maand na die waarin ze is bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad".

12.1. In dat verband moet worden opgemerkt dat het verlenen van terugwerkende kracht aan besluiten slechts onder bepaalde voorwaarden toelaatbaar kan worden geacht. Dat is het geval indien voor de retroactiviteit een wettelijke grondslag bestaat, de retroactiviteit betrekking heeft op een regeling die, met inachtneming van het gelijkheidsbeginsel, voordelen toekent of in zoverre de retroactiviteit noodzakelijk is voor de goede werking van de diensten en daardoor, in beginsel, geen verkregen situaties worden aangetast.

De terugwerkende kracht valt niet in te passen in één van die gevallen.

12.2. Bovendien dient te worden opgemerkt dat bij verschillende bepalingen van het ontwerp ook verplichtingen worden opgelegd voor een periode die reeds is verstreken. De Raad van State dient vast te stellen dat dergelijke terugwerking zinloos is aangezien ze onwerkbaar is.

Daarenboven gelden de bezwaren tegen de terugwerkende kracht des te meer nu verplichtingen worden opgelegd waarvan de niet-naleving overeenkomstig de wet van 14 augustus 1986 en het koninklijk besluit van 27 april 2007 strafbaar wordt

.../...

gesteld ⁽¹⁶⁾. De terugwerkende kracht zou aldus strijdig zijn met het verbod van retroactiviteit van de strafwet, gewaarborgd bij artikel 7 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden en artikel 15 van het Internationaal Verdrag inzake burgerlijke en politieke rechten.

Alleen al om die reden dient artikel 37 te worden aangepast.

⁽¹⁶⁾ Zie bijv. artikel 36, 14/, van de wet van 14 augustus 1986, gelezen in samenhang met het ontworpen artikel 30 van het koninklijk besluit van 27 april 2007.

De kamer was samengesteld uit

de Heren	J. SMETS,	staatsraad, voorzitter,
	B. SEUTIN,	
	P. BARRA,	staatsraden,
	H. COUSY,	assessoren van de
	J. VELAERS,	afdeling wetgeving,
Mevrouw	M. VERSCHRAEGHEN,	toegevoegd griffier.

Het verslag werd uitgebracht door Mevr. R. THIELEMANS, eerste auditeur.

DE GRIFFIER,

DE VOORZITTER,

M. VERSCHRAEGHEN

J. SMETS

ROYAUME DE BELGIQUE

AVIS 45.787/3
DU 27 JANVIER 2009

DE LA SECTION DE LÉGISLATION
DU CONSEIL D'ÉTAT

Le CONSEIL D'ÉTAT, section de législation, troisième chambre, saisi par la Ministre de la Santé publique, le 5 janvier 2009, d'une demande d'avis, dans un délai de trente jours, sur un projet d'arrêté royal "modifiant l'arrêté royal du 27 avril 2007 portant les conditions d'agrément des établissements pour animaux et portant les conditions de commercialisation des animaux", a donné l'avis suivant:

1. En application de l'article 84, § 3, alinéa 1er, des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973, la section de législation a fait porter son examen essentiellement sur la compétence de l'auteur de l'acte, le fondement juridique et l'accomplissement des formalités prescrites.

*

* *

PORTÉE ET FONDEMENT JURIDIQUE DU PROJET

2. Selon l'article 5 de la loi du 14 août 1986 relative à la protection et au bien-être des animaux, l'exploitation d'élevages de chiens, de chats, de refuges pour animaux, de pensions et d'établissements commerciaux pour animaux, de marchés et parcs zoologiques est soumise à l'agrément du ministre, qui a le bien-être des animaux dans ses attributions ou des autorités désignées par le Roi. En fonction de la nature de l'établissement, des espèces animales détenues et de leur nombre, le Roi fixe les conditions d'agrément des établissements en ce qui concerne leur équipement et aménagement, l'hygiène, la sécurité et l'identification des animaux, ainsi que le contrôle et la guidance vétérinaire. Le Roi peut imposer des conditions de compétence aux personnes qui détiennent et soignent des animaux dans ces établissements. Les frais afférents à l'agrément sont à la charge des demandeurs, à l'exception des refuges pour animaux. Le Roi fixe les montants de ces frais (lire: de la redevance).

L'article 10 de la même loi habilite le Roi à imposer les conditions afférentes à la commercialisation des animaux dans le but de les protéger et d'assurer leur bien-être. Ces conditions ne peuvent se rapporter qu'à l'âge des animaux mis en vente, à leur identification, aux informations à l'acheteur et aux garanties pour l'acheteur et aux certificats y afférents, au traitement contre des maladies, au conditionnement, à la présentation et à l'exposition en vue de la commercialisation.

Ce sont principalement ces dispositions qu'exécute l'arrêté royal du 27 avril 2007 portant les conditions d'agrément des établissements pour animaux et portant les conditions de commercialisation des animaux.

.../...

Le projet soumis pour avis entend apporter un certain nombre de modifications de nature diverse à l'arrêté royal du 27 avril 2007. Une partie de ces modifications a trait aux modifications apportées par la loi modificative du 11 mai 2007 ⁽¹⁾, qui a notamment adapté la définition de l'élevage de chiens et de chats et qui, pour contrer les achats impulsifs et favoriser la socialisation des chiens et des chats, a instauré une interdiction de détenir ou d'exposer des chiens ou des chats dans l'espace commercial ou les dépendances des établissements commerciaux pour animaux ⁽²⁾.

3.1. La majorité des dispositions en projet trouvent leur fondement juridique en principe dans les articles 5, §§ 1er à 3, 9, 10, 11bis, 34, § 2, et 44 de la loi du 14 août 1986 combinés ou non avec l'article 108 de la Constitution.

3.2. Certaines dispositions du projet requièrent toutefois un examen plus précis.

3.2.1. Selon l'article 19/2, en projet, de l'arrêté royal précité du 27 avril 2007 (article 17 du projet), un éleveur n'est autorisé à commercialiser des chiens ou des chats issus d'autres élevages que le sien que s'il commercialise au moins dix portées par an issues de son propre élevage.

Interrogé quant au fondement juridique de ces dispositions en projet, le délégué a répondu ce qui suit:

⁽¹⁾ Loi du 11 mai 2007 modifiant la loi du 14 août 1986 relative à la protection et au bien-être des animaux. Des recours en annulation contre diverses dispositions de cette loi sont pendants devant la Cour constitutionnelle pour violation respective des articles 10 et 11 et des articles 10, 11 et 16 de la Constitution (recours inscrits au rôle sous les numéros 4448 et 4449).

⁽²⁾ La loi dispose également que ces établissements commerciaux peuvent toutefois servir d'intermédiaires dans le commerce de chats et de chiens et que les propriétaires ou les exploitants d'établissements commerciaux pour animaux peuvent exploiter aussi un élevage de chiens ou de chats, à condition qu'ils satisfassent aux conditions prévues (article 12, alinéas 4 et 5, de la loi du 14 août 1986).

"-Hoewel voor dit artikel geen eenduidige wettelijke basis kan aangetoond worden, is deze bepaling wel noodzakelijk om de geest van art. 12, 3e lid van de Dierenwelzijnswet te bewaren.

Art. 12, 3e lid, werd ingevoegd met de wet van 11 mei 2007 en bepaalt dat honden en katten niet gehouden en tentoongesteld mogen worden in handelszaken voor dieren. De bedoeling van de wetgever was hierbij dat honden en katten enkel nog verkocht zouden worden in kwekerijen, zodat de dieren minder van omgeving zouden moeten veranderen (en op die manier minder stress zouden moeten ondergaan) en de koper een kans zou hebben om te zien in welke omgeving zijn toekomstige huisdier is gekweekt en opgegroeid en om eventueel de ouderdieren te zien.

Dezelfde wet van 11 mei 2007 heeft echter tevens de definities van een honden- en een kattenkwekerij, opgenomen in art. 3 van de Dierenwelzijnswet, gewijzigd. De bedoeling hiervan was om kwekerijen toe te laten om, naast hun eigen kweekproducten, ook pups en kittens afkomstig van andere kwekerijen te verhandelen. De huidige formulering van de definities houdt echter in dat iemand die twee fokteven of -katten houdt ook honderden pups of kittens van andere bronnen kan verhandelen en dit zelfs zonder zelf één nest te kweken en dit onder de noemer van «kwekerij». De definitie spreekt immers van «teven/kattinnen gehouden voor de kweek». Het is echter evident dat dit niet de bedoeling is geweest van de wetgever daar een dergelijke werkwijze een ontwijken van het verbod opgelegd bij art. 12, 3e lid, van de Dierenwelzijnswet inhoudt. Om deze reden is art. 17 van het ontwerp noodzakelijk voor een correcte toepassing van art. 12 van de wet.

-De eigenlijke beperking van de handel zit ingebouwd in artikel 12 van de Dierenwelzijnswet dat een verbod oplegt op het houden en tentoonstellen van honden en katten in handelszaken en hun aanhorigheden en dit met de bedoeling om de verkoop van deze dieren zoveel mogelijk via kwekerijen te laten gebeuren. Zoals hiervoor uitgelegd, heeft artikel 17 van het ontwerp als doel om de geest van de wet te bewaren door omzeilen van het verbod onmogelijk te maken."

Comme le délégué l'a lui-même observé, l'article 19/2 en projet n'a pas de fondement juridique explicite.

La question peut toutefois se poser de savoir si une animalerie qui n'élève qu'à très petite échelle et qui vend principalement les portées d'autres élevages peut encore être considérée comme un élevage et, dans l'affirmative, si cela n'est pas contraire à l'économie générale de la loi du 14 août 1986. En effet la définition de la notion d'"élevage de chiens" donnée à l'article 3, 1, de cette loi qualifie d'"élevage de chiens" un "établissement dans lequel sont détenues des chiennes pour la reproduction et sont commercialisés des chiens provenant de nichées propres ou de nichées d'autres élevages

qui satisfont aux dispositions légales" ⁽³⁾, ce qui signifie que c'est principalement l'établissement lui-même qui pratique effectivement l'élevage et qu'il commercialise avant tout les chiens de ses propres nichées.

On pourrait donc supposer que, vu l'objectif du législateur, l'article 19/2 en projet de l'arrêté royal précité du 27 avril 2007 peut trouver son fondement juridique dans l'article 108 de la Constitution, d'où le Roi tire son pouvoir général d'exécution, lu en combinaison avec l'article 3, 1 et 2, de la loi du 14 août 1986. Le Conseil d'État souhaite cependant souligner que, dans un souci de sécurité juridique et afin d'éviter des contestations, il serait préférable que le législateur prévoie un fondement juridique explicite.

3.2.2. L'article 1er *bis*, 1//1 à 1//4, en projet, de l'arrêté royal du 27 avril 2007 opère une distinction entre l'éleveur amateur, l'éleveur professionnel, l'éleveur commerçant et l'éleveur occasionnel ⁽⁴⁾.

Il ressort de l'article 6, § 1er, alinéa 2, 1/, en projet, de l'intitulé du chapitre III, section 4, sous-section 1er, et des articles 19/1 et 34/1 ⁽⁵⁾ en projet (articles 7, 13, 15 et 30) que les conditions d'agrément ne s'appliquent pas à l'éleveur occasionnel, et il résulte de l'article 19/5, 1/ et 2/, en projet (article 20), que l'éleveur occasionnel est considéré comme relevant d'une autre catégorie que celle des élevages agréés et que l'éleveur occasionnel ne doit pas être agréé. Le délégué l'a du reste confirmé, ainsi que le fait que l'arrêté à modifier ne mentionne pas de conditions d'agrément pour les éleveurs occasionnels.

⁽³⁾ L'article 3, 2, de la loi précitée du 14 août 1986 comporte une définition analogue pour les élevages de chats.

⁽⁴⁾ L'article 1er *bis*, 1//4, en projet, de l'arrêté royal précité du 27 avril 2007 définit la notion d'"éleveur occasionnel" comme "celui qui élève moins de trois nichées par an".

⁽⁵⁾ Selon le délégué, la disposition en projet a été insérée par erreur dans le chapitre V (dispositions transitoires). Cette disposition devrait plutôt figurer dans un article 36/1 à insérer au chapitre VI.

Depuis la modification des définitions d'élevage de chiens (article 3, 1, de la loi du 14 août 1986) et de chats (article 3, 2, de la loi du 14 août 1986) par la loi du 11 mai 2007, ce ne sont plus les "établissements où sont détenues des chiennes ou des chattes pour la reproduction, où naissent annuellement au moins trois nichées" et dont l'exploitation n'est, en vertu de l'article 5 de la loi, autorisée que moyennant agrément qui sont qualifiés par la loi d'élevage, mais les "établissements dans lesquels sont détenues des chiennes ou des chattes pour la reproduction et sont commercialisés des chiens ou des chats provenant de nichées propres ou de nichées d'autres élevages". Il résulte de la modification législative apportée par la loi du 11 mai 2007 qu'en principe, un élevage doit être agréé, même à partir d'une nichée par an.

La question se pose dès lors de savoir si l'exclusion (actuelle) de l'éleveur occasionnel de la condition d'agrément est effectivement compatible avec la loi du 14 août 1986.

Le délégué, dont l'attention a été attirée sur ce point, a répondu ce qui suit:

"Overeenkomstig art. 5, § 1, van de Dierenwelzijnswet, in samenlezing met de definities van een honden- en een kattenkwekerij in art. 3 van de wet, moet iedereen die een of meerdere teven of kattinnen houdt voor de kweek erkend worden. Diegene die slechts één vrouwelijk dier heeft (en bijgevolg maximaal twee nesten per jaar kweekt, de «occasionele kweker» zoals gedefinieerd in het ontwerpbesluit) kan echter niet vergeleken worden met de kweker die meerdere vrouwelijke fokdieren houdt en meer dan twee nesten per jaar kweekt. Dit is immers het verschil tussen een accidentele activiteit en een activiteit die winstgevend kan zijn. Om deze reden werd ervoor geopteerd om geen erkenningsvoorwaarden voor occasionele kwekers op te nemen in het ontwerpbesluit. Dit betekent niet dat in de toekomst geen aparte erkenningsvoorwaarden voor occasionele kwekers zullen vastgelegd worden.

Het is correct dat art. 20 geïnterpreteerd zou kunnen worden als zouden occasionele kwekers ook in de toekomst niet erkend moeten worden, wat in tegenspraak zou zijn met art. 5, § 1, van de Dierenwelzijnswet. In navolging van de definities in de wet zouden de punten 1/ en 2/ van het ontworpen artikel 19/5 dan misschien ook beter herschreven worden als «Een kweker-handelaar verhandelt enkel honden of katten: 1/ afkomstig uit kwekerijen die voldoen aan de bepalingen van de wet en haar uitvoeringsbesluiten»."

Pour répondre à la question précitée, il importe d'interpréter les segments de phrase "établissement dans lequel sont détenues des chiennes pour la reproduction" et "établissement dans lequel sont détenues des chattes pour la reproduction" respectivement à l'article 3, 1, de la loi du 14 août 1986 et à l'article 3, 2, de la même loi.

Les travaux préparatoires de la loi modificative du 11 mai 2007 précisent à cet égard ce qui suit:

1. "Cette disposition modifie les définitions des notions «élevages de chiens» et «élevages de chats» énoncées à l'article 3 de la loi du 14 août 1986 relative à la protection et au bien-être des animaux. Cette modification suppose que tout élevage doit être un élevage agréé et permettra de contrer le marché noir" ⁽⁶⁾;
2. "L'article 2 fixe une nouvelle définition des élevages de chiens et de chats qui impose dorénavant un agrément à tout détenteur de chiennes ou de chattes pour la reproduction à des fins commerciales" ⁽⁷⁾ et,
3. (réponse du ministre à des questions) "Actuellement, [l'agrément] est obligatoire à partir de trois nichées par an. Le projet prévoit un agrément obligatoire à partir d'une seule nichée par an, si celle-ci a été constituée à des fins commerciales. Il précise que le texte aura également des conséquences pour les éleveurs amateurs. Les amendements adoptés à la Chambre imposent une importante obligation administrative à ces éleveurs, qui n'étaient soumis jusqu'à présent à aucun contrôle. Cela permettra par la même occasion de lutter contre la concurrence déloyale. Compte tenu des charges administratives plus lourdes que cela implique, une période transitoire est prévue" ⁽⁸⁾.

Il pourrait se déduire de ces travaux préparatoires de la loi modificative du 11 mai 2007 que l'on est considéré comme éleveur au sens de la loi dès l'instant où l'on détient une chienne ou une chatte pour la reproduction. La personne qui, en revanche, dispose occasionnellement d'une nichée, ne serait pas qualifiée d'éleveur. Il va cependant de soi qu'en pratique, cela n'est pas toujours démontrable et peut conduire à de nombreuses contestations si l'éleveur occasionnel doit également disposer d'un agrément.

Bien que le Conseil d'État puisse se montrer compréhensif à cet égard, il ne faut cependant pas perdre de vue la constatation que, selon la loi du 14 août 1986, il convient de fixer des conditions d'agrément pour les éleveurs occasionnels également ⁽⁹⁾. Force est dès lors de conclure que les dispositions en projet sont, sur ce point, dépourvues du fondement juridique nécessaire.

⁽⁶⁾ *Doc. parl.*, Chambre, 2006-07, n/ 2771/9, p. 84.

⁽⁷⁾ *Doc. parl.*, Sénat, 2006-07, n/ 1147/9, p. 3.

⁽⁸⁾ *Ibid.*, p. 6.

⁽⁹⁾ Ces conditions d'agrément peuvent toutefois être moins strictes que les conditions d'agrément des autres éleveurs pour autant qu'il existe à cet égard une justification adéquate au regard du principe constitutionnel d'égalité et de non-discrimination.

FORMALITÉS PRÉALABLES

4. Selon l'article 44, alinéa 2, de la loi du 14 août 1986, les mesures d'exécution de la loi qui ne concernent pas exclusivement la protection et le bien-être des animaux, doivent être proposées et exécutées conjointement par le ministre qui a le bien-être des animaux dans ses attributions et le ministre compétent en la matière.

L'arrêté dont le projet est actuellement à l'examen est également proposé et signé par la Ministre des PME et des Indépendants.

En l'espèce, il convient également de tenir compte de l'article 124, alinéa 3, de la loi du 14 juillet 1991 sur les pratiques du commerce et sur l'information et la protection du consommateur, en vertu duquel le préambule de l'arrêté concerné doit faire référence à l'accord des ministres qui ont les affaires économiques et les classes moyennes dans leurs attributions lorsque, dans les domaines visés par les chapitres II à VI de cette loi, des mesures à prendre, à l'initiative d'autres ministres que ceux mentionnés ci-dessus, concernent des produits ou des services susceptibles d'être réglementés en exécution de la loi du 14 juillet 1991 susvisée.

La formalité de l'accord du ministre qui a les affaires économiques dans ses attributions semble actuellement devoir se lire comme une condition requise en vue de l'obtention de l'accord des ministres qui ont les entreprises et la protection des consommateurs dans leurs attributions, dès lors que la matière concernant les affaires économiques est actuellement scindée en différentes sous-matières, dont celle relative à la protection des consommateurs. L'article 15 de l'arrêté royal du 14 janvier 2009 fixant certaines attributions ministérielles dispose notamment que le Ministre du Climat et de l'Énergie est compétent pour "la protection de la consommation, étant entendu qu'un protocole est conclu entre la Ministre des P.M.E., en ce qui concerne les compétences visées ès qualité par la loi, le Ministre du Climat et de l'Énergie et le Ministre pour l'Entreprise en ce qui concerne la compétence en matière de Protection de la consommation".

Le projet comporte indiscutablement des dispositions protectrices de l'acquéreur d'animaux en ce qui concerne les matières visées à l'article 124, alinéa 3, de la loi du 14 juillet 1991.

.../...

Les auteurs du projet devront dès lors examiner si, en plus de la proposition par le Ministre des PME et des Indépendants, l'accord du Ministre du Climat et de l'Énergie et/ou du Ministre pour l'Entreprise n'est pas également requis. Si cet accord est nécessaire, il conviendra d'en encore satisfaire à cette formalité⁽¹⁰⁾. Si, consécutivement, le projet devait encore être modifié, il y aurait lieu d'en encore soumettre les modifications au Conseil d'État, section de législation.

OBSERVATION GÉNÉRALE

5. L'arrêté royal du 27 avril 2007, tel qu'il est modifié par le projet soumis, a trait à des services relevant du champ d'application de la directive 2006/123/CE du Parlement européen et du Conseil du 12 décembre 2006 relative aux services dans le marché intérieur (ci-après: la directive sur les services).

La directive sur les services est entrée en vigueur le 28 décembre 2006 et doit être transposée en droit interne pour le 28 décembre 2009 (articles 44, paragraphe 1, et 45 de la directive sur les services). Entre-temps, les États membres doivent, conformément à la jurisprudence de la Cour de justice, sur la base des articles 10, alinéa 2, et 249, alinéa 3, du Traité CE, et de la directive elle-même, s'abstenir d'adopter des dispositions de nature à mettre en péril le résultat prescrit par la directive⁽¹¹⁾.

⁽¹⁰⁾ Il ne ressort en tout cas pas du dossier transmis au Conseil d'État que le Ministre pour l'Entreprise et la Simplification et le Ministre du Climat et de l'Énergie aient donné leur assentiment à l'arrêté en projet.

⁽¹¹⁾ Selon une jurisprudence constante de la Cour de justice des Communautés européennes (voir, notamment, l'arrêt de la Cour du 18 décembre 1997, *Inter-Environnement Wallonie c. Région wallonne*, aff. n° C-129/96, Rec. 1997, I, p. 7411 et suivantes), même si le délai de transposition d'une directive n'est pas encore venu à expiration et même si les États membres destinataires ne sont pas tenus d'adopter les mesures adéquates avant l'expiration de ce délai de transposition, il n'en reste pas moins qu'il incombe à ces États membres de s'abstenir de prendre, pendant le délai de transposition fixé par une directive pour la mettre en œuvre, des dispositions de nature à compromettre sérieusement la réalisation du résultat prescrit par cette directive (avis 39.717/AV du 21 février 2006 sur le projet qui est devenu la loi du 15 septembre 2006 réformant le Conseil d'État et créant un Conseil du contentieux des étrangers, *Doc. parl.*, Chambre, 10 mai 2006, n° 2479).

5.1. La condition de l'agrément, à laquelle est subordonnée l'exploitation d'un établissement, prescrite par l'article 5, § 1er, de la loi du 14 août 1986, doit être considérée comme un régime d'autorisation au sens de la directive sur les services (voir la définition figurant à l'article 4, 6), de la directive). Le principe du régime d'autorisation ne peut à présent plus être contrôlé (au regard de l'article 9 de la directive), étant donné qu'il a été instauré au niveau de la loi. Les conditions de l'autorisation et la procédure pour l'obtention de l'autorisation, dans la mesure où elles sont modifiées par le projet, peuvent cependant être contrôlées au regard des articles 10 à 15 de la directive.

5.1.1. En ce qui concerne la durée de l'autorisation (article 11 de la directive sur les services), le projet reproduit la règle selon laquelle l'agrément vaut pour une période (maximale) de dix ans. Il y est ajouté qu'un nouvel agrément est délivré si l'établissement répond toujours aux conditions fixées dans la loi et ses arrêtés d'exécution avant la date de validité ultime de l'agrément précédent (article 2, § 6, alinéa 3, en projet, de l'arrêté royal du 27 avril 2007).

Des précisions lui ayant été demandées à ce sujet, le délégué a répondu ce qui suit:

"-art. 11: Overeenkomstig art. 3, f), is de erkenning geldig voor een periode van maximaal tien jaar. Een nieuwe erkenning wordt echter afgeleverd voor het verstrijken van de geldigheidsstermijn van de vorige erkenning, op voorwaarde dat de inrichting nog steeds voldoet aan de erkenningsvoorwaarden. Dit houdt in dat de uitbater van de inrichting voor het verlengen van zijn erkenning geen nieuwe aanvraag moet indienen en niet opnieuw een retributie moet betalen, maar dat overeenkomstig art. 5, § 3, wel een controle wordt verricht vooraleer een nieuwe erkenning wordt afgeleverd. Dit is in overeenstemming met de Dienstenrichtlijn."

Vu ces précisions et afin d'attester que le projet est conforme à l'article 11, paragraphe 1, a), de la directive sur les services, il est recommandé de préciser dans l'article 2, § 6, alinéa 3, en projet, de l'arrêté royal du 27 avril 2007 que la prolongation d'un agrément ne requiert pas l'introduction d'une nouvelle demande, ni le paiement d'une nouvelle redevance.

5.1.2. En ce qui concerne la concordance de la procédure d'autorisation avec la règle énoncée à l'article 13 de la directive sur les services, le délégué a déclaré ce qui suit:

"Het voorliggende ontwerp, in combinatie met het basisbesluit en de wet op de openbaarheid van bestuur, voldoet aan alle voorwaarden voorzien in art. 13 van de RL:

- De te volgen procedure wordt gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad en is gemakkelijk toegankelijk. Door het afschaffen van het verplichte advies van de gemeente (art. 3, a), van het ontwerp) wordt de procedure vereenvoudigd en ingekort.

- De termijn waarbinnen de Minister een beslissing moet nemen over de erkenning (en bijgevolg deze beslissing moet meedelen) is bepaald in art. 3, f) van het ontwerp. Deze bepaling legt ook vast dat bij uitblijven van de beslissing deze wordt geacht gunstig te zijn.

- De ontvangstbevestiging van de aanvraag is geregeld in art. 3, d), van het ontwerp."

En vue d'une concordance parfaite avec l'article 13, paragraphe 5, de la directive sur les services, il y a lieu de préciser à l'article 2, § 5, en projet, de l'arrêté royal du 27 avril 2007 que les éléments mentionnés à l'article 13, paragraphe 5, a) et c), de la directive sur les services doivent figurer dans l'accusé de réception ⁽¹²⁾. Il faut également insérer dans le projet des dispositions d'exécution de l'article 13, paragraphes 6 et 7, de la directive sur les services.

5.2. Le chapitre IV, section 2, de la directive sur les services comporte des dispositions relatives aux droits des destinataires de services ⁽¹³⁾.

À cet égard, le délégué a donné la précision suivante en ce qui concerne le projet à l'examen:

"Hoofdstuk IV, Afdeling 2: Rechten van de afnemers van diensten

⁽¹²⁾ En ce qui concerne la disposition énoncée à l'article 13, paragraphe 5, b), de la directive sur les services, cet aspect est régi par l'article 2 de la loi du 11 avril 1994 relative à la publicité de l'administration et l'article 19, alinéa 2, des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973.

⁽¹³⁾ En particulier en ce qui concerne les restrictions interdites, la non-discrimination et l'assistance aux destinataires (articles 19 à 21 de la directive sur les services).

Het voorliggende ontwerp heeft niet de intentie deze bepalingen van de Dienstenrichtlijn om te zetten in Belgisch recht. Daar het hierbij gaat om consumentenbescherming lijkt het eerder voor de hand te liggen dat deze bepalingen door de diensten bevoegd voor deze materie zouden omgezet worden in een algemene reglementering.

Het ontwerp bevat in elk geval geen bepalingen die in strijd zijn met deze afdeling van de RL."

6. Selon l'article 19/5, 3/, en projet, de l'arrêté royal du 27 avril 2007 (article 20), les chiens ou chats provenant de l'étranger ne peuvent être vendus par un éleveur commerçant que pour autant que le ministre a constaté que le pays d'origine impose dans sa propre législation à ses éleveurs de chiens et de chats au minimum les conditions fixées dans l'annexe III de l'arrêté à modifier (remplacé par l'annexe III du projet) (ces conditions portent sur la surface minimale pour les enclos et les enclos de mise bas ainsi que sur les soins donnés aux animaux) ou qu'il ressort d'une déclaration de l'autorité compétente du pays d'origine que l'exploitation d'origine remplit au minimum ces conditions.

Pareille disposition doit être considérée comme une disposition qui peut constituer une entrave au commerce entre les États membres de la Communauté européenne, au sens de l'article 28 du Traité CE. Elle peut éventuellement être justifiée au regard de l'article 30 du Traité CE.

Son attention ayant été attirée sur ce point, le délégué a répondu ce qui suit:

"Voor wat betreft de vraag of de voorwaarden voor het verhandelen van honden en katten afkomstig uit andere lidstaten verenigbaar zijn met art. 28 van het EG-verdrag, kan bevestigd worden dat dierenwelzijn door het Europees Hof van Justitie beschouwd wordt als een legitiem doel van algemeen belang en dat dit overeenkomstig art. 30 EG-verdrag bijgevolg een geldige reden is om het vrij verkeer van goederen te beperken, voor zover hetzelfde resultaat niet op een minder beperkende manier verkregen kan worden. Hiervoor kan o.a. verwezen worden naar arrest C-219/07 van 19 juni 2008 van het Europees Hof, vnl. punten 27 en 28 en het oordeel van het Hof onderaan (zie bijlage).

In voorliggend geval kan een zelfde garantie dat de betrokken dieren zijn gekweekt en opgegroeid in omstandigheden die overeenstemmen met de minimale voorwaarden opgenomen in de ontworpen bijlage III niet op een minder beperkende manier verkregen worden. Inderdaad, de enige manier om hierover

.../...

zekerheid te krijgen is ofwel een nationale reglementering die ten minste deze voorwaarden omvat, ofwel een officiële verklaring van de bevoegde autoriteiten van het land van oorsprong dat het bedrijf van oorsprong aan deze voorwaarden voldoet."

Eu égard à ces explications, il paraît pouvoir se justifier de recourir à l'article 30 du Traité CE en ce qui concerne l'article 19/5, 3/, en projet. La décision finale revient en définitive à la Cour de justice des Communautés européennes.

7. Le projet prévoit de déléguer un certain nombre de compétences réglementaires au ministre qui a la protection des animaux dans ses attributions. Le ministre est notamment habilité à prendre des dispositions complémentaires relatives au contrôle vétérinaire (article 6, § 2/1, en projet), afin de fixer des règles plus précises concernant les conditions particulières d'exploitation des établissements visés au chapitre III, section 4 (article 26/1 en projet) et de modifier les annexes dans les limites de ses compétences (article 36/1 en projet).

7.1. En ce qui concerne les articles 6, § 2/1, et 26/1, en projet, il y a lieu d'observer que ces délégations ne peuvent aucunement concerner l'essence du règlement en projet et qu'il faut donc les préciser.

7.2. En ce qui concerne l'article 36/1 en projet, il y a lieu de constater que cette délégation est trop étendue, dès lors qu'elle peut également concerner la détermination de normes d'agrément. Il faut dès lors la préciser.

En outre, le ministre précité est habilité par l'article 36/1 en projet à régler seul certains aspects, bien que ceux-ci puissent porter sur une matière qui relève également du Ministre des PME et des Indépendants et éventuellement aussi du Ministre des Affaires économiques ⁽¹⁴⁾. Dans la disposition en projet, il faut dès lors indiquer quelles annexes peuvent être modifiées par le seul ministre compétent en matière de bien-être animal, et lesquelles ne peuvent l'être que conjointement par les autres ministres précités.

⁽¹⁴⁾ Voir par exemple l'annexe XI.

OBSERVATIONS PARTICULIÈRES

Préambule

8. Il faut adapter le deuxième alinéa du préambule au regard de l'observation formulée concernant le fondement juridique de l'arrêté en projet (observation 3).

Article 3

9. Selon l'article 2, § 3, en projet, de l'arrêté royal du 27 avril 2007 (article 3, c)), "toute modification sensible de l'infrastructure" doit notamment faire l'objet d'une nouvelle demande d'agrément.

Une telle disposition qui laisse au justiciable même le soin d'apprécier si une nouvelle demande d'agrément doit ou non être introduite, est contraire à la sécurité juridique.

Son attention ayant été attirée sur ce point, le délégué a répondu ce qui suit:

"De bepaling «voor elke belangrijke wijziging van de infrastructuur» laat inderdaad veel ruimte voor interpretatie en creëert bijgevolg rechtsonzekerheid. In wezen gaat het hierbij om elke uitbreiding van de inrichting (constructie van een nieuw gebouw, ingebruikname van bijkomende lokalen, ...). Dit zou dan ook als dusdanig verduidelijkt kunnen worden."

Vu cette explication, il faut préciser les circonstances dans lesquelles une nouvelle demande d'agrément doit être introduite.

10. L'actuel article 2, § 9, de l'arrêté royal du 27 avril 2007 s'énonce comme suit:

"§ 9. Le responsable et le gestionnaire facilitent le contrôle du respect des conditions fixées par la loi et ses arrêtés d'exécution même si celui-ci a lieu inopinément pendant les heures d'ouverture. Ceci vaut également pour les locaux qui servent d'habitation lorsque ceux-ci ont été mentionnés dans la demande d'agrément."

L'article 3, h), du projet vise à supprimer dans ce paragraphe 9 les mots "pendant les heures d'ouverture".

Interrogé sur le lien entre cette disposition modifiée et la règle énoncée à l'article 34, § 2, alinéa 2, de la loi du 14 août 1986 en ce qui concerne l'accès aux locaux ⁽¹⁵⁾, le délégué a répondu:

"Deze bepaling doet geen afbreuk aan art. 34, § 2, van de Dierenwelzijnswet. Eventueel zou dit verduidelijkt kunnen worden door in art. 2, § 9, van het basisbesluit te voorzien : «Onverminderd artikel 34, § 2, van de wet vergemakkelijken de verantwoordelijke en de beheerder ...»."

Cette proposition peut être retenue.

Article 28

11. L'actuel article 30, § 1er, de l'arrêté royal du 27 avril 2007, remplacé par l'article 28, détermine que non seulement le responsable de l'élevage, mais aussi celui de l'établissement commercial doit donner une garantie lors de la vente d'un chien ou d'un chat.

Interrogé sur le point de savoir s'il est délibérément omis de mentionner les termes "établissement commercial" dans le paragraphe 1er de l'article 30 en projet, le délégué a répondu:

"§ 1 van het ontworpen artikel 30: Daar enkel het houden en tentoonstellen van honden en katten in handelszaken verboden is, maar niet het verhandelen van deze dieren, is het inderdaad niet logisch dat een handelaar geen garantie zou moeten geven bij de verkoop van een hond of kat. Het is dan ook aangewezen om de eerste zin aan te passen («De verantwoordelijke van de kwekerij of handelszaak ...»)."

⁽¹⁵⁾ L'article 34, § 2, alinéa 2, de la loi précitée du 14 août 1986 s'énonce comme suit:
"Ils ont, dans l'exercice de leurs fonctions, libre accès à tous moyens de transport, tous terrains, tous établissements ou tous locaux où sont détenus ou utilisés des animaux vivants. La visite de locaux servant d'habitation n'est permise qu'entre 5 heures du matin et 9 heures du soir et il ne peut y être procédé qu'avec l'autorisation du juge du tribunal de police. Cette autorisation est aussi requise pour la visite en dehors desdites heures, des locaux qui ne sont pas accessibles au public".

Bij het ontwerpen van deze bepaling werd enkel rekening gehouden met de rol van handelaar als tussenpersoon waarbij kwekers in de handelszaak advertenties kunnen plaatsen voor de verkoop van hun kittens of pups en waarbij de handelaar ev. een commissie krijgt per geplaatste advertentie of per verkocht dier. In dit geval gebeurt de eigenlijke transactie tussen kweker en koper en is het logisch dat niet de handelaar, maar wel de kweker een garantie moet geven. De mogelijkheid dat ook de handelaar zelf nog steeds honden en katten kan verkopen werd hierbij over het hoofd gezien. In dit laatste geval is het inderdaad logisch dat de handelaar een garantie geeft aan de koper."

Eu égard à ces précisions, il faut adapter l'article 30 en projet.

Article 37

12. Selon l'article 37, l'arrêté dont le projet est actuellement à l'examen "produit ses effets le 1er janvier 2009, à l'exception de l'article 4, de l'article 7, de l'article 8, d), de l'article 19, de l'article 20 et de l'article 34 qui entrent en vigueur le premier jour du sixième mois qui suit celui de sa publication au Moniteur belge".

12.1. Il y a lieu d'observer à cet égard que c'est sous certaines conditions seulement que l'attribution d'un effet rétroactif à des arrêtés peut être réputée admissible. C'est le cas si l'effet rétroactif s'appuie sur un fondement légal, s'il se rapporte à une règle qui, dans le respect du principe d'égalité, accorde des avantages ou dans la mesure où il s'impose pour assurer le bon fonctionnement des services et ne porte pas atteinte, en principe, à des situations acquises.

La rétroactivité ne peut s'inscrire dans l'un des cas énumérés.

12.2. Par ailleurs, on observera que certaines dispositions du projet prévoient des obligations pour une période déjà révolue. Le Conseil d'État se doit de constater que pareille rétroactivité n'a guère de sens puisqu'elle est inopérante.

En outre, les objections concernant la rétroactivité s'appliquent d'autant plus que le projet impose des obligations, dont le non-respect est sanctionné conformément à la loi du 14 août 1986 et à l'arrêté royal du 27 avril 2007 ⁽¹⁶⁾. Dès lors, l'effet rétroactif serait contraire à l'interdiction de rétroactivité de la législation pénale, garantie par

⁽¹⁶⁾ Voir par exemple l'article 36, 14/, de la loi du 14 août 1986, lu conjointement avec l'article 30 en projet de l'arrêté royal du 27 avril 2007.

l'article 7 de la Convention européenne de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales et par l'article 15 du Pacte international relatif aux droits civils et politiques.

Pour ce seul motif déjà, il faudra adapter l'article 37.

La chambre était composée de

Messieurs	J. SMETS,	conseiller d'État, président,
	B. SEUTIN,	
	P. BARRA,	conseillers d'État,
	H. COUSY,	
	J. VELAERS,	assesseurs de la section de législation,
Madame	M. VERSCHRAEGHEN,	greffier assumé.

Le rapport a été présenté par Mme R. THIELEMANS, premier auditeur.

La concordance entre la version néerlandaise et la version française a été vérifiée sous le contrôle de M. B. SEUTIN.

LE GREFFIER,

LE PRÉSIDENT,

M. VERSCHRAEGHEN

J. SMETS